sienos pamatai. Tirtame plote rasta buvusios sinagogos skersinė siena, ėjusi ŠV–PR kryptimi. Ji buvo nuardyta įrengiant slėptuvę-sandėlį.

Slėptuvė sklypo ribose buvo 7 m ilgio, 2,4 m pločio, bendras aukštis prie ŠV sienos – 2,2 m. Ji tęsiasi į ŠR bei PR pusę. Slėptuvė pastatyta buvusios sinagogos teritorijoje. Ji įrengta ant XVII a. pabaigos kultūrinio sluoksnio bei XVIII a. stovėjusio pastato (1 pav.). Koks šio buvusio pastato dydis, galima nustatyti tik atlikus išsamius archeologinius tyrimus aplink slėptuvę bei po ja.

Daržų St. 9A

In 2008 MLIM excavated 11.5 m^2 at Daržų St. 9A in Klaipėda Old Town and discovered a 2.2 m thick cultural layer (Fig. 1) dating to the 17th–20th centuries. The foundation of a late 19th-century synagogue and the remains of a Second World War bomb shelter were discovered in the plot.

1 pav. Perkasa Daržų g. 9A 2,2–3,3 m gylyje iš PV. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 1. The trench at Daržų St. 9A at a depth of 2.2–3.3 m as seen from the SW.

KRAŽIAI

Laura Deveikytė

Kražių kolegijos aplinka

2008 m. Kražių senamiesčio (A1912) (Kelmės r.) teritorijos ŠV pakraštyje, į ŠR nuo Kražių kolegijos (S437P) pastato atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Ištirti du (3x3 ir 2x2 m dydžio) šurfai. Ankstesni V. Žulkaus, G. Aleliūno ir T. Poškos archeologiniai bei istoriniai tyrimai rodo, jog išlikusio kolegijos pastato aplinkoje yra ankstyvesnės statybos pastatų liekanų bei kapų.

Kražių gyvenvietė pirmąkart minima 1253 m. Jėzuitų kolegija, įkurta 1613 (ar 1616) m., buvo pagrindinis ugdymo ir švietimo centras Žemaitijoje XVII–XVIII a. ir gyvavo iki 1844 m.

Šurfas 1 tirtas 12 m į ŠR nuo kolegijos pastato Š kampo. Žemės paviršius šurfo vietoje pastato remonto darbų metu jau buvo nustumdytas ir išvažinėtas. Iki 1,2–1,3 m gylio buvo permaišytos žemės su statybinėmis atliekomis – stambiais ir smulkiais plytgaliais bei kalkių skiedinio fragmentais sluoksnis. Po šiuo sluoksniu buvo 80–110 cm storio juodos žemės sluoksnis. Žemiau jo, apie 2 m gylyje žemė tapo smėlinga. Šis smėlingas sluoksnis buvo 20–30 cm storio. Įžemis – smėlis pasiektas 2,4–2,6 m gylyje (1 pav.). Šurfo PR pakraš-

1 pav. Šurfas 1. B. Dakanio nuotr.

Fig. 1. Test pit 1

tyje, šalia jo sienelės, 2,2 m gylyje aptiktas senasis vandentiekio vamzdis. Buvusi vamzdžio tranšėja išryškėjo 60–70 cm gylyje. Ji užpilta žemėmis, permaišytomis su smėliu. Jose rasta keletas žiestų puodų šukių, koklių fragmentų. Atidengta ir išimta (išpjauta) vamzdžio dalis buvo 2,55 m ilgio (išimti vamzdį buvo būtina, nes toje vietoje suprojektuotas valymo įrenginys). Vamzdis pušinis (?), 30 cm skersmens, su 11 cm pločio anga.

Šurfas 2 tirtas 21 m į Š nuo kolegijos Š kampo, šlaito Kražantės viršuje link. Nuėmus 10–20 cm storio velėną, atsidengė viršutinis permaišytas žemės sluoksnis. Žemė juoda, su statybinėmis atliekomis – smulkiais raudonų plytų ir čerpių fragmentais. Šis sluoksnis giliau perėjo į kitą – 80–90 cm storio smėlį, maišytą su žeme, kuriame buvo gausu stambių plytgalių, čerpių gabalų. Rasta ir keletas buitinės keramikos bei koklių fragmentų. Po šiuo sluoksniu 1,6–1,8 m gylyje buvo iki 20 cm storio griuvenų sluoksnis, kuriame aptikta daug radinių: plokštinių koklių fragmentų, kurių didžioji dalis herbiniai ar dengti žalia glazūra (2 pav.), žiestų puodų šukių (3 pav.), stiklo dirbinių duženų, kalvio darbo vinių. Čia taip pat buvo gausu raudonų plytų duženų; kai kurios iš jų su braukom ar figūrinės. Giliau tęsėsi smėlio su žeme neištisinis sluoksnis – smėlis jame suplautas tarpsluoksniais. Įžemis – geltonas šlynas – pasiektas 2–2,3 m gylyje.

Žvalgant nuotekyno tranšėjos ir šulinių duobių kasimą, taip pat aptikta panašių koklių bei stogo čerpių ir plytų su braukom fragmentų. Kolegijos pastato ŠR gale, nuotekyno pravedimo vietoje iki 1,6 m gylio (ne iki jo apačios) fiksuotas maždaug 2 m pločio didelių lauko akmenų, molio plytų ir kalkių skiedinio pamatas.

Tyrinėjimų metu aptikti archeologiniai radiniai datuojami XVI–XIX a.

2 pav. Kokliai: 1 – karnizinio fragmentas, 2–3 – herbiniai. B. Dakanio nuotr.

Fig. 2. Stove tiles: 1 – a fragment of a cornice tile, 2–3 – armorial tiles.

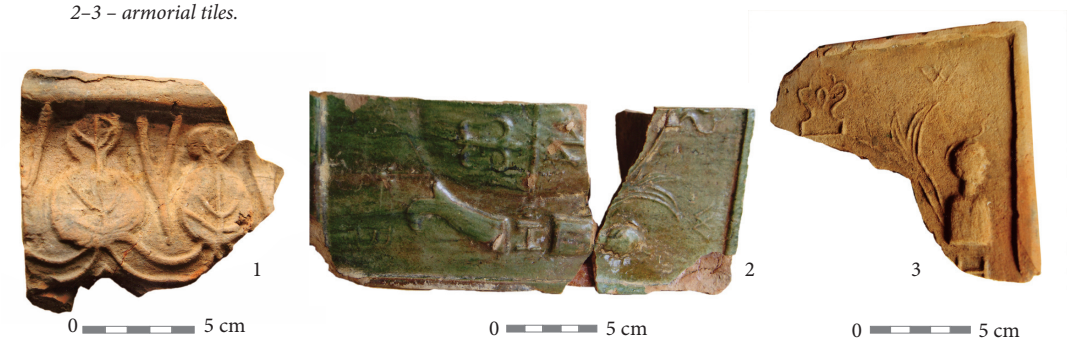

3 pav. Bokalas.
B. Dakanio nuotr.
Fig. 3. A tankard.
0 10 cm

The vicinity of Kražiai College

In 2008, two test pits (a total of 13 m^2) (Fig. 1) were excavated to the NE of the Kražiai College building on the NW edge of Kražiai Old Town (Kelmė District). A 2.3–2.6 m thick 16th–19th-century cultural layer with fragments of contemporary stove tiles (Fig. 2) and pottery (Fig. 3) was discovered in the test pits. A pine, 30 cm diameter water supply pipe with an 11 cm wide opening was unearthed in test pit 1.

KRETINGA

Giedrė Piličiauskienė

Žemaičių g. 3A

2008 m. lapkritį buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Kretingos senamiestyje (A1821), sklype Žemaičių g. 3A. Sklypas yra 4 arų dydžio, nutolęs 70–80 m į PR nuo Rotušės aikštės PR kampo. Archeologiniai tyrimai sklype Žemaičių g. 3A anksčiau nevykdyti. Netyrinėti ir gretimi sklypai. Statybos darbų metu Kęstučio g. 3–5 ir Rotušės aikštėje 11A buvo fiksuotas tik XX a. kultūrinis sluoksnis, o XVI ir XVII a. radiniai Kretingoje aptinkami beveik išimtinai prie pat Rotušės aikštės.

Sprendžiant iš senų Kretingos planų ir fotografijų, nuo pat XVIII a. iki XX a. 7 dešimtmečio sklypo Žemaičių g. 3A vietoje buvo miesto pakraštys. 1958 m. aerofotonuotraukoje sklypo vietoje matosi buvę 2 mediniai pastatai (1 pav.). Toliau į P driekėsi miestiečių laukai ir pavienės sodybos. Kraštovaizdį labai stipriai pakeitė vėliau vykusios daugiabučių statybos.

Sklype Žemaičių g. 3A buvo iškasti du 2x1 m dydžio ir 1,1–1,4 m gylio šurfai (1 pav.). ***Šurfas 1*** matuotas 6 m nuo sklypo V galo. 35–70 cm gylyje buvo aptiktas stambių (50x30x30, 40x35x35 cm) lauko riedulių, sukrautų viena eile ir vienu aukštu bei rištų moliu, pamatas (2 pav.). Tai 1913 m. statyto ir 1987 m. nugriauto medinio gyvenamojo pastato liekanos, greičiausiai verandos pamatai. Po pamatu 80–90 cm gylyje aptiktas akmeninis grindinys, sudėtas iš 10–20 cm dydžio akmenų. Greta pamato ir virš grindinio rasta XX a. molinių ir stiklinių indų šukių. Po grindiniu slūgsojo tamsesnė, mažai griuveninga žemė su molio ir degėsių liekanomis, kurioje rasta XIX a. datuojamų radinių: fajansinių bei majolikos

1 pav. Tyrimų vieta 1958 m. aerofotografijoje.
Fig. 1. The excavation site in a 1958 aerial photograph.

